

New
Direction

Jan Hroudný

PODPORA PALESTINY ZE STRANY EVROPSKÉ UNIE A JEJÍCH ČLENSKÝCH STÁTŮ

New Direction

Founded by Margaret Thatcher in 2009 as the intellectual hub of European Conservatism, New Direction has established academic networks across Europe and research partnerships throughout the world.

newdirection.online @europeanreform

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament.
REGISTERED OFFICE: Rue du Trône, 4, 1000 Brussels, Belgium. EXECUTIVE DIRECTOR: Witold de Chevilly.

The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.

ÚVOD	5
1 VZTAHY EVROPSKÉ UNIE S PALESTINSKOU SAMOSPRÁVOU A JEJICH GENEZE	7
1.1 Historický exkurz	7
1.2 Palestinská samospráva a její finanční a ekonomická situace	8
1.3 Aktuální mechanismy poskytování pomoci Palestině	9
1.4 Česká perspektiva	10
1.5 Izrael a podpora Palestiny ze strany Evropské unie	11
1.6 Jak jiné země podporují a financují Palestinu?	12
2 KONTROVERZE SPOJENÉ S PODPOROU PALESTINCŮ	15
2.1 Fond mučedníků	15
2.2 UNRWA	17
2.3 Případ Mohammada el-Halabiho	18
2.4 Rakety z vodovodního potrubí	18
2.5 Snahy o revizi poskytování pomoci	19
3 EXECUTIVE SUMMARY	21
4 ZÁVĚR	23
5 ZDROJE	25

Jan Hroudný (1998)

Absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity.
Zabývá se českou a americkou politikou
a analyzuje českou legislativu. Je předsedou
spolku Mladí konzervativci. V roce 2022
byl zvolen zastupitelem města Modřice.

Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ohlásila v říjnu 2023 zvýšení humanitární pomoci civilistům v Gaze.

Zdroj: palinchak © 123RF.com

ÚVOD

V říjnu roku 2023 celý svět obletěla zpráva o pogromech, které v jižním Izraeli spáchali na civilistech palestínští teroristé z hnutí Hamás. Při jednom z největších masakrů Židů od konce druhé světové války (a zároveň nejhorším narušení izraelské obrany za posledních 50 let) zahynulo na izraelské straně více než 1 400 lidí a tisíce jich byly zraněny. Do Pásma Gazy bylo odvečeno přes 240 rukojmích, z nichž tam v prosinci téhož roku zůstává stále zadržováno více než 100 osob. Vzniklý konflikt a protiteroristická operace vedená Izraelem přinesl další tisíce mrtvých v Gaze a narušení mírového procesu na řadu následujících let. Konflikt byl již rozebírán z různých pohledů a diskutovalo se o celé řadě jeho aspektů – od (ne)připravenosti Izraele na teroristické útoky až po jejich mezinárodní dopady. Podívejme se v kontextu současného konfliktu na kontroverzní téma, které mnohdy budí silné vášně – tedy na poskytování podpory Palestincům ze strany Evropské unie, potažmo jejich členských států.

Vzápětí po útocích Hamásu oznámil člen Evropské komise Olivér Várhelyi (Maďarsko) na sociální síti X, že Evropská komise přezkoumá celé portfolio rozvojové pomoci ve výši 691 milionů EUR poskytované Palestině, ale především pozastaví veškeré platby.¹ Jeho prohlášení platilo pouhých několik málo hodin než Josep Borrell, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, oznámil, že finanční kontrola probíhajících projektů pozastavení slíbených plateb zahrnovat nebude.² Ještě dále šlo oznámení předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyenové. Šéfka unijní exekutivy ohlásila ztrojnásobení humanitární pomoci poskytované civilistům v Gaze na 75 milionů EUR.

Tento vývoj vyvolal zajímavou diskuzi ohledně obecného rámce financování a podpory Palestinců Evropskou unií a jejími jednotlivými členskými státy. Zástupci EU na jedné straně zpravidla tvrdí, že mechanismus financování disponuje pojistkami, které mají zabránit zneužívání pomoci k podpoře terorismu (poněkud cynicky by se dalo říct, že jim nic jiného nezbyvá). Kritici ovšem na druhé straně tvrdí, že existují jasné indicie, že ke zneužívání finančních prostředků i materiální pomoci skutečně dochází. Historicky byla Palestinská samospráva na mezinárodní pomoci jako klíčovém zdroji financování svých výdajů závislá prakticky vždy. V tomto kontextu se pro ni Evropská unie stala jedním z hlavních partnerů poskytujících finanční podporu v oblasti rozvoje, humanitární pomoci a institucionálního posílení.

Dát definitivní odpověď na to, jestli ke zneužívání finančních prostředků skutečně dochází, není cílem této studie. To by ostatně byla práce spíše pro investigativní žurnalisty působící v terénu. Nabídneme však přehled toho, jak vlastně podpora Palestinské samosprávy a Palestinců ze strany Evropské unie funguje, na co jsou peníze obecně vynakládány a jaké jsou tím spojeny kontroverze. Zvláštní důraz klademe na sledování vývoje finančních toků, identifikaci klíčových oblastí, do kterých jsou investice směřovány, a zhodnocení dopadů těchto investic na socioekonomický vývoj na palestinských územích. Neméně důležitým aspektem bude zkoumání překážek a výzev, kterým čelí finanční spolupráce mezi Evropskou unií a Palestinskou samosprávou, včetně politických, bezpečnostních a administrativních faktorů.

1 Dostupné z: <https://x.com/OliverVarhelyi/status/1711362070174708117?s=20>.

2 Dostupné z: <https://x.com/JosepBorrellF/status/1711455019801649270?s=20>.

Protesty propalestinských demonstrantů zachvátily centra mnoha měst v západním světě. Záběr ukazuje říjnovou demonstraci v Torontu.

Zdroj: Sikander Iqbal, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

VZTAHY EVROPSKÉ UNIE S PALESTINSKOU SAMOSPRÁVOU A JEJICH GENEZE

1.1 Historický exkurz

Počátek současných vztahů Evropské unie s Palestinskou samosprávou můžeme zasadit do období po roce 1994, kdy v důsledku Dohod z Osla Palestinská samospráva vznikla. Palestina každopádně patřila mezi oblasti zájmu evropských politiků minimálně od sedmdesátých let. Tehdy začalo být evropským státům v důsledku ropného zlomu zřejmé, že pro zajištění stabilních dodávek ropy bude nutné více spolupracovat s arabskými státy. To zahrnovalo i větší zájem o palestinskou otázku. Klíčová oblast rozvojové spolupráce byla zahájena v roce 1997, kdy byla uzavřena dočasná smlouva mezi Evropskou unií a Palestinou. Spolupráci Evropská unie samozřejmě podmiňovala některými požadavky, jako jsou například demokratizace a dodržování lidských práv.

K výraznější změně došlo v roce 2006, kdy vznikl dočasný mechanismus (*Temporary International Mechanism*) sloužící jako přímá podpora palestinského obyvatelstva. Důvodem jeho vzniku byla skutečnost, že Evropská unie odmítala vyjednávat s novou vládou vzešlou z palestinských voleb konaných v roce 2006, které vyhrálo hnutí Hamás. Hamás považovaný tehdy Evropskou unií, Spojenými státy i Izraelem za teroristickou organizaci nesplňoval tři klíčová kritéria: uznání Izraele jako státu, uznání předchozích dohod uzavřených mezi Izraelem a Organizací pro osvobození Palestiny a konečně odmítnutí násilí jako způsobu řešení konfliktu.

Evropská unie odmítla s Hamásem spolupracovat, a zastavila proto pomoc, která měla do Palestiny prostřednictvím nové vlády (nebo přímo k ní) směřovat. Svou roli v tvorbě nového mechanismu financování sehrál blízkovýchodní kvartet – tedy skupina čtyř mezinárodních aktérů (USA, Rusko, EU a OSN), kteří se v dění na Blízkém východě angažovali (a angažují). Mechanismus vyvinula Evropská unie, aby získala nástroj pro přímé financování základních služeb (např. zdravotnictví) a aby byla schopná do procesu zapojit širší spektrum dárců. Cílem bylo obejít palestinskou politickou reprezentaci, se kterou spolupracovat nemohla.

Komisařka pro vnější vztahy a evropskou sousedskou politiku Benita Ferrero-Waldnerová se k mechanismu vyjádřila následovně: „*Dočasný mezinárodní mechanismus přinese pomoc při řešení naléhavých základních potřeb. Evropská unie plní své sliby, že bude i nadále spolehlivým partnerem palestinského lidu. Doufám, že i další dárci brzy zveřejní své příspěvky pro tento mechanismus. Pro Palestince bychom mohli udělat více, kdyby se jejich vláda zavázala usilovat o mír.*“³ Mechanismus bylo nutné každé tři měsíce obnovovat, přičemž fungoval dva roky. Během své existence získal od 19 dárců částku ve výši 190 milionů EUR.

V létě roku 2007 ovšem došlo ke změnám, v důsledku kterých hlavní důvod existence dočasného mechanismu odpadl. Naplno se totiž projevil vnitřní rozštěpení v palestinské politice a společnosti. Po delší dobu zde mezi sebou soupeřily dvě konkurenční frakce: obecně radikálnější islamistický Hamás a nacionalistický a sekulární Fatah. Hamás nikdy neakceptoval existenci Izraele a účast na mírovém procesu a podařilo se mu vybudovat poměrně silné pozice v Pásmu Gazy. To se ještě více umocnilo po volbách v roce 2006, kdy Fatah v Gaze prakticky ztratil vliv. Rozkol nakonec vedl k převzetí moci v Pásmu Gazy Hamásem a vytvoření nové vlády na Západním břehu Jordánu, která naopak byla sestavena bez účasti Hamásu.⁴

(Nejen) pro Evropskou unii se tak otevřela cesta možné opětovné spolupráce s palestinskými autoritami. Na začátku roku 2008 tak nahradil dočasný mechanismus nástroj zvaný PEGASE (z francouzského *Mécanisme Palestino-Européen de Gestion de l'Aide Socio-Économique*, česky Palestinsko-evropský mechanismus pro řízení sociálně-ekonomické pomoci), který existuje dodnes. Tento nástroj byl od počátku koncipován na delší časové období tří let stejně jako tehdejší rozvojový plán Palestinské samosprávy.⁵

³ EU contributes €105 million to the Temporary International Mechanism for the Palestinians. Tisková zpráva Evropské komise z 16. 5. 2006. Dostupné z: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-200538/>.

⁴ V zásadě šlo o výsledek dlouhodobého soupeření dvou hlavních palestinských politických frakcí. V roce 2004 zemřel Jásir Arafat a začaly posilovat radikálnější tendence. Ve volbách v roce 2006 v Palestině nečekaně vyhrál volby Hamás. Ten nikdy neuznal existenci Izraele, což odporuje zásadám unijní politiky. ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: proč vznikl a kam směřuje klíčový blízkovýchodní konflikt*. 5. aktualizované vydání. Brno, 2022. ISBN 978-80-7485-254-1, s. 260–262.

⁵ Commission launches PEGASE – a new mechanism to support the Palestinian people. Tisková zpráva Evropské komise z 25. 1. 2008. Dostupné z: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-195504/>.

Alespoň krátce je nutné zmínit také vztah Evropské unie s hnutím Hamás, které v Pásmu Gazy fakticky vládne. Evropská unie Hamás zařadila na seznam teroristických organizací již v roce 2001 (tehdy jen jeho vojenské křídlo, později i Hamás jako

takový). Základem pro tento krok byl (mnohokrát aktualizovaný) společný postoj Rady ze dne 28. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu.

1.2 Palestinská samospráva a její finanční a ekonomická situace

Před výkladem o aktuálních mechanismech finanční a jiné pomoci poskytované Palestině, nebo přímo Palestinské samosprávě, je nutné se alespoň stručně zabývat charakteristikou její ekonomické situace, která strukturu zahraniční pomoci zásadně ovlivňuje a determinuje. Pro palestinskou ekonomickou situaci jsou pak příznačné rysy popsané na následujících řádcích.

Palestina stále patří mezi nejchudší oblasti na Blízkém východě. Existují přitom významné ekonomické rozdíly mezi Západním břehem a Pásmem Gazy. HDP na obyvatele v roce 2022 činilo pro palestinská území 3 789 USD (v Izraeli to bylo 54 660 USD). Příjem na osobu byl však na Západním břehu čtyřikrát vyšší než v Pásmu Gazy. Zatímco nezaměstnanost v Gaze dosahovala v roce 2022 45 % a množství lidí pod hranicí chudoby 53 %, na Západním břehu to bylo pouze 13 % a 14 %. Nezaměstnanost a chudoba jsou tak významné sociální problémy na obou palestinských územích, v Pásmu Gazy se ale jedná o problém podstatně palčivější.⁶

Palestinská ekonomika je hluboce provázána s tou izraelskou. Různá omezení pohybu a omezený přístup k jiným trhům a pracovním příležitostem ovlivňuje hospodářský vývoj v obou palestinských oblastech. Mnoho Palestinců (někdy se odhaduje, že až 150 tisíc) pracovalo před začátkem konfliktu v Izraeli nebo v izraelských podnicích na Západním břehu Jordánu.

Rozpočet Palestinské samosprávy je dlouhodobě deficitní a nejeví známky zlepšení. Palestinská samospráva zaměstnává na Západním břehu a v Gaze přibližně 140 tisíc lidí a výdaje na jejich platy dosahují téměř poloviny jejich veřejných výdajů. Palestinská samospráva je rovněž silně závislá na mezinárodní pomoci, která pokrývá značnou část jejího rozpočtu. Domácí

dluh vůči bankám na konci roku 2021 přesáhl 2,5 miliardy USD. Problematický je rovněž výběr daní a rozpočtové schodky.⁷

Chronickým problémem Palestinské samosprávy je rovněž vysoká míra korupce. Nizar Banat – jeden z aktivistů, který na ni dlouhodobě upozorňoval – byl v roce 2021 umlácen k smrti několika muži patřícími k bezpečnostním složkám Palestinské samosprávy. Obvinění z korupce se nevyhýbají ani samotnému prezidentu Mahmúdu Abbásovi. Dokonce se tvrdí, že jedním z důvodů, proč v roce 2006 zradikalizovaní Palestinci volili Hamás, byla vysoká míra korupce. Vývoj je tak v podstatě stejný jako během každé hospodářské krize – lidé jsou frustrovaní, mají pocit, že ekonomicky profituje jen úzká politická garnitura, a jsou náchylní podlehnout extremistům slibujícím snadná řešení.^{8,9} Situace v Pásmu Gazy, které kontroluje Hamás, ale není nijak lepší – dochází zde k monopolizaci řízení veřejných záležitostí a rozhodování o veřejných prostředcích.

Již bylo zmíněno, že ekonomická situace v Pásmu Gazy je podstatně horší než na Západním břehu Jordánu. Obě ekonomiky fungují do určité míry nezávisle. Na druhou stranu existuje penězovod od Palestinské autonomie, která do Pásmu Gazy posílá asi 1,7 miliardy USD (finance i humanitární pomoc), především na platy. Gaza je také podstatně více závislá na zahraniční pomoci.¹⁰ Co se týče rozpočtu Hamásu (celkově asi 2,5 miliardy USD), který Pásmo Gazy ovládá, bývá izraelskými zdroji uváděno, že jeho rozpočet sestává z následujících příjmových položek: Palestinská samospráva (46 %), vybrané daně (16 %), Katar (15 %), UNRWA (13 %), Írán (5 %), charita (4 %) a obchod (1 %).¹¹ Financování Hamásu, který je obecně považován za teroristickou organizaci, může zakládat porušení mezinárodního práva.

6 International Monetary Fund. Middle East and Central Asia Dept. West Bank and Gaza: Selected Issues. *IMF Staff Country Reports* [online]. 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2023/327/article-A001-en.xml>.

7 SHROCK, Jonah, Gabriel EPSTEIN a David MAKOVSKY. Responding to the PA's Mounting Fiscal Crisis. *The Washington Institute for Near East Policy* [online]. 2022 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/responding-pas-mounting-fiscal-crisis>.

8 ABU TOAMEH, Khaled. The Palestinian Authority's Corruption and Its Impact on the Peace Process. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2023 [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://jcpa.org/article/the-palestinian-authority's-corruption-and-its-impact-on-the-peace-process/>.

9 Oficiální dokumenty Palestinské samosprávy tyto problémy připisují osadnickému kolonialismu a nedostatku zahraniční pomoci. *National Development Plan* [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: https://andp.unescwa.org/sites/default/files/2021-06/National%20Development%20Plan%202021-2023_English.pdf.

10 KRISTEN, Vojtěch. Debata o evropském „trojnásobení pomoci Gaze“ zastínila to podstatné: kde končí finance palestinského „fonde mučedníků“? *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.info.cz/nazory/debata-o-evropskem-trojnásobeni-pomoci-gaze-zastínila-to-podstatne-mimo-jine-i-penize-ktere-plynou-do-palestinskeho-fonde-mucedniku>.

11 Pozn.: jedná se o čísla převzatá z analýzy izraelského deníku Ha'arec. ŠVAMBERK, Alex. Hamás má obrovský rozpočet. Kde bere tolik peněz? *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-odkud-ma-hamas-penize-a-jak-se-dostavaji-do-izolovaneho-pasma-gazy-40454067>.

1.3 Aktuální mechanismy poskytování pomoci Palestině

Samotná struktura poskytování pomoci (v nejšířším slova smyslu) Palestině Evropskou unií je poměrně složitá, a proto je na úvod vhodné vymezit alespoň některé její základní rysy.

Evropská unie a její členské státy představují obecně vzato nejštedřejšího donora Palestinců, přičemž se na celkovém objemu pomoci podílí dle odhadů zhruba 60 %. Mnohdy bohaté arabské země přitom poskytují „jen“ asi 30 %, zbývajících 10 % jde ze strany USA (data za rok 2018). Ještě v roce 2007 byl přitom poměr takový, že arabské země poskytovaly 85 % prostředků, struktura poskytované pomoci z hlediska podílu jednotlivých donorů tak zaznamenala poměrně dynamický vývoj.¹² Pro ilustraci obrovského rozsahu poskytované podpory je možné uvést, že evropská podpora za uplynulých 15 let činila každoročně asi 8 % palestinského HDP – pokud by Česko vzhledem ke svému HDP mělo dostávat stejně vysokou podporu, jednalo by se asi o 530 miliard Kč ročně.¹³

Přibližně dvě třetiny (údaj je z roku 2019) evropské pomoci jsou distribuovány přes již zmíněný program PEGASE. Jak funguje a kam cílí? Jádrem jeho činnosti je přímá finanční podpora. Pod tu lze zařadit podporu fungování veřejných služeb (elektrina, voda), podporu nejchudších palestinských rodin nebo financování administrativy Palestinské samosprávy. Mimo přímou finanční podporu stojí různé rozvojové projekty jak veřejného, tak soukromého sektoru.¹⁴

Finanční podporu palestinským uprchlíkům poskytuje Evropská unie prostřednictvím UNRWA (*United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refugees in the Near East*).

Vedle této podpory stojí ještě různé rozvojové projekty, ale i další specifické položky, jako je zapojení do programu Erasmus+. Ten má oddělené rozpočty pro jednotlivé geografické oblasti.

Palestina je zařazena do oblasti jižního Středomoří, které má v rámci ICM (*International Credit Mobility*) vyhrazeno více než 20 % celkových prostředků. Náklady na spolupráci s Palestinou přitom v rámci této oblasti dosahují podle dat z roku 2021 pouze 7 % (pro srovnání: v případě Izraele se jedná o 25 %, více peněz je vynakládáno i na spolupráci s Libanonem, Alžírskem nebo např. Jordánskem). Mezi lety 2015–2020 tento program využilo téměř 2 500 palestinských studentů či akademiků.¹⁵

Podívejme se na detailní čísla. Mezi lety 2014 a 2020 alokovala EU Palestincům 2,2 miliardy EUR v rámci bilaterální pomoci. Pro období 2021–2024 byla plánována finanční podpora ve výši zhruba 1,18 miliardy EUR, z toho již bylo schváleno 681 milionů EUR. Tato pomoc zahrnuje podporu vytváření administrativních struktur, výstavbu nové infrastruktury a podporu občanské společnosti. V roce 2022 EU uvolnila více než 26,5 milionů EUR humanitární pomoci Palestincům a pro rok 2023 bylo alokováno 28 milionů EUR na humanitární pomoc palestinskému obyvatelstvu. Po teroristických útocích Hamásu v říjnu 2023 EU zvýšila svou humanitární pomoc Palestincům na celkových 103 milionů EUR pro rok 2023.¹⁶

Závěrem je nutné zmínit ještě dokument s názvem *European Joint Strategy in Support of Palestine 2021–2024*. Přibližně třicetistránkový dokument na začátku uznává, že evropská podpora měla prozatím jen smíšené úspěchy a nepřinesla žádné zásadní transformační změny. Jeho cílem je být základním zastřešujícím a strategickým dokumentem pro spolupráci Palestiny s Evropskou unií. Stanovuje přitom pět pilířů společné strategie, mezi které patří 1) demokracie, právní stát a lidská práva, 2) reforma veřejné správy, fiskální konsolidace a politika, 3) udržitelné poskytování služeb, 4) změna klimatu, přístup k soběstačným vodohospodářským a energetickým službám a konečně 5) udržitelný hospodářský rozvoj.¹⁷

12 FANTA, Alexander a Ada HOMOLOVÁ. Where does Europe's aid to Palestinians come from and where does it end up? *Follow the Money* [online]. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.ftm.eu/articles/eu-money-to-palestine?share=BitMnH8hFbPMIYV3wqw7AzMDqFtk%2FaDChGMor2CXOujiM8mGdh3gY1bcRMSitP8g%3D>.

13 KOVANDA, Lukáš. EU zasypává Gazu miliardami. Palestině poslala desetkrát víc než Česku. *Echo24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/H6q5B/komentar-penize-pro-palestinu-eu-zasypana-gazu-miliardami>.

14 THE EUROPEAN UNION'S PEGASE MECHANISM: AT THE SERVICE OF THE PALESTINIAN POPULATION, OPEN TO ALL DONORS. *European Commission Technical Assistance Office* [online]. 2009 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://unispa.un.org/pdfs/EUpegase_DonorGuide.pdf.

15 EU-Southern Mediterranean cooperation through Erasmus+. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/assets/eac/erasmus-plus/factsheets/regional/south-med-regional-erasmusplus-2020.pdf>.

16 EU financial assistance to Palestine. *European Parliamentary Research Service* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://epthinktank.eu/2023/12/04/eu-financial-assistance-to-palestine/>.

17 European Joint Strategy in support of Palestine 2021–2024. *AICS – Gerusalemme* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://gerusalemme.aics.gov.it/wp-content/uploads/2022/01/A-European-Joint-Strategy-2021-2024.pdf>.

1.4 Česká perspektiva

„Jsem přesvědčen, že nyní by bylo správné pozastavit platby a zahájit důkladnou revizi celého systému pomoci poskytované Palestincům ze strany Evropské unie.“¹⁸

Petr Fiala, 2023

Česko zastává dlouhodobě výrazně proizraelštější pozici, než je tomu obecně v západní Evropě. Projevuje se to na jednáních Evropské rady, na půdě OSN nebo třeba při hlasováních v Evropském parlamentu (ODS je dokonce nejvíce proizraelsky hlasující stranou v celém europarlamentu, podobně to platí i o její frakci ECR).¹⁹ Zdá se, že se tento fenomén dotýká i financování a poskytování pomoci palestinské straně. Vyšší finanční obnosy poskytované na humanitární pomoc nebo třeba rozvojové projekty bychom hledali marně – v roce 2020 činila celková částka určená v rozpočtu na humanitární účely 220 milionů Kč, zatímco pomoc poskytovaná Palestině kolísala mezi 3–5 miliony Kč.²⁰

Na Palestinu se zaměřovala Česká rozvojová agentura. V plánu její činnosti na rok 2023 Palestina zmíněna není. Naposledy byla zmíněna v roce 2020 (alokovaná částka 8,5 milionu Kč, z toho 3,5 milionu Kč nevyčerpané částky z předchozích let).²¹ V dřívějším období se jí však podařilo ve spolupráci s palestinskou stranou realizovat několik projektů – zejména v oblasti energetiky (fotovoltaika) nebo zemědělství (vodo-hospodářství), a to především v gubernorátu Túbás.²² Dle informací ministerstva zahraničí poskytla Česká republika v letech 2009 až 2013 Palestině humanitární pomoc v celkové výši 28,5 milionu Kč.²³ Realizovalo se i několik projektů B2B – např. dvouletý projekt z roku 2020 zaměřený na podporu palestinských kosmetiček ze školy UNRWA, se kterou navázala spolupráci česká firma Dermacol.²⁴ Tato forma podpory je každopádně pro Českou republiku zajímavá v tom, že umožňuje zapojení domácích podnikatelských subjektů a navázání dlouhodobější oboustranné spolupráce.

Aktuálně však již žádné aktivní projekty rozběhnuté nejsou. Shodně hovoří ministerstvo zahraničí: „Česko od roku 2017, kdy byla ukončena bilaterální rozvojová spolupráce, nespolečně s Palestinskou samosprávou, ale pouze přímo s místními, zejména ženskými neziskovými organizacemi a s mezinárodními partnery. Česko se soustředí zejména na drobné humanitární aktivity v oblasti potravinového zabezpečení a základní zdravotní a sociální péče, většinou spojené s dodávkami českého materiálního vybavení. V roce 2023 takto proběhly dva malé projekty (do 500 tisíc Kč), které byly ukončeny ještě před posledními útoky teroristů z Hamásu.“²⁵

Česká republika nefiguruje v momentálně posledním zveřejněném seznamu dárců UNRWA za rok 2022, v roce 2021 je uváděn příspěvek v celkové výši přes 112 tisíc USD.²⁶

Vzhledem k tomu, že je Česká republika v rámci Evropské unie čistým příjemcem, nejsou peníze poskytované různou formou Palestině hrazeny z jejích finančních prostředků.²⁷

Podle některých názorů česká podpora poskytovaná Palestině zdůrazňuje svou humanitární stránku, a naopak jí (oproti té unijní) chybí nadstavba v podobě politické podpory Palestinců. Česká republika tak za prioritu považuje svůj tradičně dobrý vztah s Izraelem, který pouze doplňuje svým programem humanitární pomoci.²⁸

Rezervovaný český postoj se projevil i v období po říjnových útocích, kdy premiér Petr Fiala s názorem Evropské komise, že je nutné Palestincům nadále poskytovat pomoc, nesusouhlasil. Na tomto místě je nutné zdůraznit, že se postoj k podpoře Palestinské samosprávy liší v závislosti na názorových pozicích daného politika v rámci politického spektra.

18 ŠAMANOVÁ, Dáša. Fiala jde proti Evropské komisi: Platby Palestincům by měla pozastavit. *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-fiala-jde-proti-evropske-komisi-platby-palestincum-by-mela-pozastavit-40446386>.

19 Technicky vzato více proizraelsky hlasovala německá strana Deutsche Zentrumsparterie, která krátce disponovala poslancem Jörgem Meuthenem, který k ní přestoupil z AfD a členem této strany byl jen něco málo přes rok. V současnosti tak už v EP zastoupena není a jedná se o nevýznamnou stranu. *Israel ranking 2023* based on voting records. *European Coalition for Israel* [online]. 2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.ec4i.org/israel-ranking-2023/>.

20 DOHNAL, Nikolas, HAVELKA, Kryštof. Dva pohledy na konflikt o Svatou zemi: mezi českým realismem a evropským idealismem. *New Direction* [online]. 2018 [cit. 2023-12-14], s. 23. Dostupné z: <https://newdirection.online/2018-publications-pdf/ND-Havelka-Dohnal-web.pdf>.

21 Plán činnosti a rozpočtu České rozvojové agentury na rok 2020. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2020 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Pl%C3%A1n-%C4%8Dinnosti-%C4%8CRA-na-rok-2020.pdf>.

22 Palestina. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/zeme/palestinska-autonomni-uzemi/>.

23 Palestinská autonomní území. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2010_2017/pau/index.html.

24 ČRA podporuje projekt zaměřený na pomoc palestinským ženám podnikajícím v kosmetice. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2020 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/cra-podporuje-projekt-zamereny-na-pomoc-palestinskym-zenam-podnikajcim-v-kosmetice/>.

25 Zmatek kolem dotací EU pro Palestinu. Česko pomoc zrušilo před šesti lety. *Echo24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HL3Nv/zpravy-svet-hamas-eu-pozasatvuje-rozvojovou-pomoc-humanitarni-ne-cesko-neposila-penize-sest-let>.

26 2021 Pledges towards UNRWA's Programmes as 31 December 2021 In USD. *UNRWA* [online]. 2021 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/list_of_2021_pledges_by_all_donors.pdf.

27 Dotace pro Palestinu (poskytnuté informace dle zákona 106/1999 Sb.). *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/dotace_pro_palestinu.html.

28 DOHNAL, Nikolas, HAVELKA, Kryštof. Dva pohledy na konflikt o Svatou zemi: mezi českým realismem a evropským idealismem, s. 23.

Mikuláš Peksa (europoslanec, Pirátská strana) tak např. dovozuje, že: „Evropská unie posílá hospodářskou pomoc Palestinské autonomii, která kontroluje Západní břeh Jordánu. Pásmo Gazy je, jak známo, pod kontrolou hnutí Hamás, které tak část území PA okupuje. Doslova podporujeme tu umírněnou část Palestinců, abychom ji hospodářsky pozvedli a neradikalizovala se tak jako ta, která momentálně útočí na Izrael.“²⁹

Tento postoj je ale spíše menšinový a staví se proti němu větší na politické scéně: nějakou formu nesouhlasu s poskytováním podpory Palestině vyjádřili politici mnoha stran – ať už jde o ODS, TOP 09, ANO nebo i SPD.³⁰ Politická scéna tak v zásadě reflektuje silně proizraelské naladění české společnosti. Lze zmínit např. postoj vyjádřený Veronikou Vrecionovou (europoslankyně, ODS): „Dokud se nezklikviduje hnutí Hamás, není možné poskytovat finanční prostředky. Do rukou potřebným se nedostanou a skončí v rukou Hamásu, který to využije k financování svých teroristických aktivit. Považuji to za věc, která je absolutně proti tomu, co by EU měla dělat. Něco jiného

je humanitární pomoc jako léky, potraviny a voda, ale nyní není možné garantovat, že se i tato pomoc dostane potřebným. Hamás terorizuje i obyčejné lidi v Gaze.“³¹

Jaký je ale přístup dalších zemí Evropské unie? V některých případech je oproti tomu českému prakticky protichůdný. Nejvíce podporu Palestině v Evropské unii tradičně poskytují země jako Španělsko, Irsko a Švédsko. Tyto země jsou známé svým kritickým postojem k politice Izraele v Palestině a často vyjadřují silnou podporu palestinským právům (byť i zde může být podpora předmětem vnitropolitické debaty). V pořadí prvních dvaceti největších dárců UNRWA za rok 2022 je tak (kromě Evropské unie jako celku) devět členských států EU.³²

Některé evropské státy (např. Španělsko) svou finanční pomoc Palestině po útocích Hamásu dokonce zvýšily (pochopitelně s obvyklým ujištěním, že se žádná část poskytované podpory do rukou Hamásu nedostane).³³

1.5 Izrael a podpora Palestiny ze strany Evropské unie

Zatímco vztah EU k Palestinské samosprávě je především vztahem dárce a obdarovávaného, je vztah EU k Izraeli spíše vztahem obchodních partnerů. Izrael je však rovněž příjemcem různých forem finanční podpory ze strany Evropské unie. Poskytované finanční prostředky jsou obvykle zaměřeny na konkrétní projekty a programy, jako jsou výzkum a vývoj, inovace, vzdělávání a spolupráce v rámci regionálního rozvoje. Jedním z hlavních mechanismů podpory je účast Izraele v programech EU pro výzkum a technologický rozvoj, jako je například program *Horizon 2020* (a jeho nástupce *Horizon Europe*). Izrael je aktivním účastníkem těchto programů, což mu umožňuje spolupracovat s evropskými výzkumnými institucemi a podniky a získávat finanční prostředky na výzkum a inovace.³⁴

Evropská unie schválila plán na financování Izraele ve výši 18 milionů EUR, který byl zahájen v roce 2020. Tento plán, nazvaný „Regionální spolupráce EU-Izrael v rámci Abrahamových dohod a boj proti antisemitismu a podpora židovského života“ (*Regional EU-Israel cooperation in support of the Abraham Accords, and fight against antisemitism and fostering Jewish*

life), se zaměřuje na podporu normalizačních dohod mezi Izraelem a několika arabskými zeměmi, zahrnujícími Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Maroko a částečně Súdán. Tato finanční podpora z EU pro Izrael je významná, zejména vzhledem k jejímu načasování a zaměření na Abrahamovy dohody, které se odchyľují od tradičního přístupu k izraelsko-palestinskému konfliktu.³⁵

Izraelský postoj k podpoře Palestiny ze strany Evropské unie je složitý a zahrnuje různé perspektivy. Zatímco někteří izraelští a evropští politici vyjadřují obavy, že finanční prostředky mohou být využívány k podpoře terorismu, Evropská unie zdůrazňuje, že její finanční podpora je určena pouze na humanitární účely a rozvojovou pomoc.

Samozřejmě platí, že se postoje izraelských politiků mohou lišit v závislosti na jejich politické orientaci. Na druhou stranu i bývalý izraelský prezident Reuven Rivlin (prezidentem 2014–2021), který byl považován v izraelsko-palestinských vztazích spíše za jestřába, před poslanci Evropského parlamentu řekl: „Pomozte nám vpřed budováním důvěry, investováním do

29 Dostupné z: <https://x.com/vonpecka/status/1710555275021766820?s=20>.

30 ŠELIGA, Vojtěch. Spor o podporu Palestiny: Vraždí za peníze EU, zuří Kalousek. Pomáháme umírněným, říká Peksa. *CNN Prima News* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/eu-by-mela-omezit-financovani-palestiny-vyzyvaji-politici-podporujeme-umirnene-brani-peksa-414257>.

31 HÜBSCHEROVÁ, Tereza. Vrecionová: Posílání financí do Gazy je opak toho, co by EU měla dělat. Vymstí se nám to. *Forum24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/vrecionova-posilani-financi-do-gazy-je-opak-toho-co-by-eu-mela-delat-vymsti-se-nam-to>.

32 2022 Pledges to UNRWA's Programmes (Cash and In-kind) – TOP 20 Donors as 31 December 2022 In USD. *UNRWA* [online]. 2023 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/top_20_donors_2022_overall_ranking.pdf.

33 MCMURTRY, Alyssa. Spain to boost aid to Palestine amid conflict. *Anadolu Agency* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/europe/spain-to-boost-aid-to-palestine-amid-conflict/3015900>.

34 Israel. *European Commission* [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/europe-world/international-cooperation/association-horizon-europe/israel_en.

35 KONEČNÝ, Martin. Why EU's €18m for Israel undermines peace. *Euobserver* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://euobserver.com/opinion/157767>

společných izraelsko-palestinských projektů, rozvojem palestinského hospodářství a vzděláváním občanů.³⁶

Spor se proto netýká ani tak podpory Palestinců jako takové, ale spíše konkrétních otázek. Lze zmínit např. kritiku publikovanou izraelským think-tankem Jerusalem Center for Public Affairs.

V prosinci 2022 bylo např. kritizováno zapojení Evropské unie do rozvoje palestinských struktur v Oblasti C na Západním břehu, která je pod izraelskou kontrolou (v oblasti bezpečnosti, ale i výstavby). Aktivita EU jsou prezentovány jako kontroverzní a porušující dohody z Osla, protože jsou vnímány jako podkopávání izraelské suverenity v této oblasti. Článek naznačuje, že stavební projekty EU pro Palestince v Oblasti C jsou realizovány bez patřičné koordinace s izraelskými úřady, což vyvolává otázky týkající se legality a politických dopadů těchto iniciativ: „*Nezveřejněný politický plán EU rovněž porušuje zákonná práva Izraele, jak je EU potvrdila v Oslu, a odhaluje zaujatost ve prospěch Palestinské autonomie, která z EU činí faktické podporovatele oficiální politiky Palestinské samosprávy spočívající v přidělování plateb palestinským teroristům, kteří byli zabiti, zajati nebo uvězněni v důsledku své džihádické teroristické činnosti.*“³⁷

Porušování dohod z Osla ze strany Evropské unie je tématem článku izraelského diplomata Alana Bakera. Ten kritizuje rozhodnutí Evropské unie a Norska nadále podporovat několik neziskových organizací prohlášených v Izraeli za teroristické

pro jejich spojení s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny (kterou Evropská unie považuje za teroristickou). Zdůrazňuje se obavy, že tato pomoc může nepřímo financovat aktivity, které mír v regionu nepodporují, jako je například podněcování anti-izraelských nálad nebo akcí. Role Norska je popsána zvláště kriticky, protože tato země představovala při jednáních z Osla klíčového mediátora.³⁸

Po útocích z října roku 2023 se izraelský vyslanec při NATO a EU Haim Regev vyjádřil následovně: „*Náš boj není namířen proti palestinskému lidu nebo Palestinské samosprávě. Náš boj je namířen proti teroristické organizaci Hamás. Skutečnost, že Gazané jsou pod kontrolou Hamásu, je pro ně stejně nešťastná jako pro nás. Rozhodnutí EU přezkoumat rozvojovou pomoc je však správné. Do pásma Gazy proudilo mnoho peněz, ale ekonomické pobídky zjevně nefungovaly. Nakonec jediné, co Hamás chce, je zabít co nejvíce Židů.*“³⁹ Zároveň naznačil, že Evropská unie má použít svůj vliv, který má díky finanční podpoře, aby stranou konfliktu udržela Palestinskou samosprávu a Libanon.⁴⁰

Izrael byl na druhé straně některými evropskými státy obviňován rovněž z ničení civilní infrastruktury, která byla financována z unijních prostředků. V roce 2017 po zbourání některých školních budov a zabavení jejich různého vybavení (podle izraelské strany z důvodu, že předmětné stavby neměly nutná stavební a jiná povolení) vyzvalo osm států Izrael k vrácení zabaveného vybavení nebo k úhradě škod.⁴¹

1.6 Jak jiné země podporují a financují Palestinu?

Třemi nejvýznamnějšími podporovateli Palestinské samosprávy jsou Evropská unie (a její členské státy), Spojené státy americké a arabské státy. Tito tři donoři (resp. skupiny donorů) zpravidla (v závislosti na roce) poskytují Palestinské samosprávě přes 90 % její zahraniční podpory.⁴²

Spojené státy v posledních letech během administrativy Donalda Trumpa svou podporu Palestiny výrazně omezily (načež se k ní za Bidenovy administrativy opět vrátily). Zlomový byl v tomto pohledu rok 2018. Tehdy došlo k pozastavení podpory UNRWA, kdy administrativa prezidenta Donalda Trumpa

oznámila, že podporu poskytovanou UNRWA zcela zastavuje. Tento krok byl odůvodněn obavami o účinnost a transparentnost agentury, ale byl také vnímán jako součást tlaku na palestinské vedení v kontextu izraelsko-palestinského konfliktu.

Ve stejném roce USA také výrazně snížily finanční pomoc poskytovanou přímo palestinské samosprávě. Toto rozhodnutí bylo částí širší strategie Trumpovy administrativy, která zahrnovala uznání Jeruzaléma jako hlavního města Izraele a uzavření diplomatické mise Palestinců ve Washingtonu, D. C.

36 Izraelský prezident vyzývá EP o pomoc při budování důvěry na Blízkém východě: tisková zpráva. *Evropský parlament* [online]. 2016 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/izrael-a-palestina/20160622IPR33210/izraelsky-prezident-vyzyva-ep-o-pomoc-pri-budovani-duvery-na-blizkem-vychode>.

37 DIKER, Dan. The EU's Secret Palestinian Building Plan for Area C. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/the-eus-secret-palestinian-building-plan-for-area-c/>.

38 BAKER, Alan. How Norway and EU Are Undermining the Oslo Accords. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/article/how-norway-and-eu-are-undermining-the-oslo-accords/>.

39 BECKER, Markus. Interview with Israel's EU Ambassador "We Can and We Will Wipe Out Hamas." *Spiegel International* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/international/world/interview-with-israel-s-eu-ambassador-haim-regev-we-can-and-we-will-wipe-out-hamas-a-348e08a3-ae46-48ad-a3a3-7bb8e02e931a>.

40 DETSCH, Jack. Israel Calls on a Divided Europe for Backup. *Foreign Policy* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2023/10/11/israel-gaza-hamas-war-european-union-aid-qatar/>.

41 8 European countries demand Israel pay for West Bank structures it destroyed. *The Times of Israel* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/8-european-countries-demand-israel-pay-for-west-bank-structures-it-destroyed/>.

42 FANTA, Alexander a Ada HOMOLOVÁ. Where does Europe's aid to Palestinians come from and where does it end up? *Follow the Money* [online]. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.ftm.eu/articles/eu-money-to-palestine?share=BTMNH8hFbPMIYV3wqW7AzMDqFtk%2FaDChGMor2CXOUjM8mGdh3gY1bcRMSlP8g%3D>.

Současně Kongres USA přijal *Taylor Force Act*, zákon, který omezoval finanční pomoc Palestincům. Zákon byl pojmenován po americkém občanovi, který byl zabit při teroristickém útoku v Izraeli. Vyžadoval, aby Palestinci přestali poskytovat finanční podporu rodinám teroristů. Do té doby, než k tomu dojde, je na základě zákona zrušena přímá podpora Palestinské samosprávy.⁴³

Americká zahraniční politika tak představuje poměrně zajímavý případ. Politika USA vůči Palestině je náchylnější k výrazným změnám v závislosti na administrativě. Například, administrativa prezidenta Trumpa přijala výrazně proizraelský postoj, což vedlo ke snížení pomoci Palestině. Administrativa Bidena naopak její rozhodnutí zásadně přehodnotila. Evropský přístup je v tomto ohledu kontinuálnější.

Evropská unie a její představitelé na druhou stranu často veřejně kritizují izraelskou politiku vůči palestinským teritoriím a některé politické strany v Evropském parlamentu zastávají otevřeně protiizraelské názory. V Americe se naproti tomu Izrael může do značné míry stále ještě těšit podpoře obou relevantních politických stran. Otázkou zůstává, jak se vyvine situace u demokratů, které sice tradičně volí většina amerických Židů, ale u kterých na druhou stranu posiluje radikální levicové křídlo kritické vůči Izraeli.

Rozdílný přístup vyvolává i určité napětí. V reakci na snížení americké pomoci v roce 2018 přijal Evropský parlament usnesení ze dne 8. února 2018 o situaci agentury UNRWA (2018/2553(RSP)), ve kterém vyzval Spojené státy k přehodnocení rozhodnutí.⁴⁴

Palestina je logicky podporována také ze strany okolních arabských států. V podpoře se neangažují pouze bohaté státy v Perském zálivu, ale i státy s nesrovnatelně menšími zdroji, jako je třeba Jordánsko, které v říjnu 2023 oznámilo příspěvek ve výši 4,3 milionu USD pro UNRWA. Palestiňští uprchlíci ostatně tvoří značnou část jeho obyvatelstva.⁴⁵

Pokud jde o arabské státy, vzbuzuje největší pozornost podpora Palestiny ze strany Kataru. Izrael a některé západní země vyjádřily obavy z toho, že některé prostředky mohou být použity k financování Hamásu nebo jiných militantních aktivit. Katar totiž velkou část prostředků posílá přímo do Pásmu Gazy, nikoliv na Západní břeh. Přímá podpora Gazy z jeho strany se datuje do roku 2018 a jejím důvodem bylo omezení financování Gazy ze strany Západního břehu. Kontroverzí, která mimochodem ubírá na popularitě Benjaminu Netanjahuovi, je, že se tyto platby děly s izraelským vědomím a souhlasem (převoz peněz v hotovosti uložených v kufrech přes izraelské území). Existují pro to různá vysvětlení, někteří tvrdí, že Netanjahu chtěl podporou Hamásu oslabit Palestinskou samosprávu, jiné informace říkají, že skutečně chtěl řešit krizovou situaci v Gaze. Katar pochopitelně popírá, že by jeho zdroje měly být využity na posílení vojenských kapacit Hamásu.⁴⁶

Zcela samostatnou kapitolou je Írán, který Hamás celkem nepokrytě podporuje nejen politicky a finančně, ale i vojensky (dodávky zbraní a munice, výcvik ozbrojenců), přičemž se jedná o součást jeho širší strategie mající za cíl oslabení Izraele v regionu. Íránské revoluční gardy se pravděpodobně podílely i na přípravě útoku na Izrael ze 7. října 2023.

43 V roce 2018 byl přijat rovněž *Anti-Terrorism Clarification Act*. Tomu předcházelo několik rozhodnutí amerických soudů, které se zabývaly žalobami amerických občanů, pozůstalých po obětech terorismu, mj. proti Palestinské samosprávě. Žaloby byly neúspěšné pro nedostatek jurisdikce. Zákon však stanovil, že subjekt, který je příjemcem americké zahraniční podpory, vyjadřuje souhlas s americkou jurisdikcí. Příjemce pomoci tak na sebe na základě zákona přebírá odpovědnost za potenciální soudní spory.

44 Parlament vyzývá Spojené státy, aby přehodnotily zastavení finanční podpory palestinským uprchlíkům. *Evropský parlament* [online]. 2018 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/izrael-a-palestina/20180208STO97401/palestina-ep-vyzval-usa-k-prehodnoceni-sveho-rozhodnuti-zastavit-financni-pomoc>.

45 Jordan donates US\$ 4.3 million in support of Palestine refugees and UNRWA operations in the Gaza Strip [EN/AR]. *Reliefweb* [online]. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/jordan-donates-us-43-million-support-palestine-refugees-and-unrwa-operations-gaza-strip-enar>.

46 ELBAGIR, Nima a kol. Qatar sent millions to Gaza for years – with Israel's backing. Here's what we know about the controversial deal. *CNN* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2023/12/11/middleeast/qatar-hamas-funds-israel-backing-intl/index.html>.

Izraelský premiér Benjamin Netanjahu je ostrým kritikem fondu mučedníků.

Zdroj: U.S. Air Force Staff Sgt. Jack Sanders / U.S. Secretary of Defense, CC BY 2.0, via Wikimedia Commons

KONTROVERZE SPOJENÉ S PODPOROU PALESTINCŮ

„Všichni jsou posraní strachy, omlouvám se za ten výraz, že se jednou objeví informace o tom, že se peníze dostaly do těch špatných rukou.“ Tímto expresivním způsobem se o kontrole financování Palestinců vyjádřila Berber van der Woudeová, která mezi lety 2019 až 2021 dohlížela nad pomocí poskytovanou Nizozemskem.

Představitelé Evropské komise opakovaně deklarovali, že Komise pravidelně kontroluje své partnerské neziskové organizace, aby odpovídaly unijním standardům.⁴⁷ Příkladem může

být audit z roku 2013, který vyzněl pro Komisi spíše příznivě. Audit ovšem vyjevil také řadu poměrně výrazných nedostatků.⁴⁸ Značně problematickým se ukázalo být financování státních zaměstnanců v Pásmu Gazy. Řadě z nich bylo z politických důvodů znemožněno vykonávat jejich profesi. Z prostředků EU tak byli a jsou pravděpodobně placeni lidé (řádově jde o desítky tisíc osob), kteří svou práci reálně vůbec nevykonávali. Audit to ukázal u tří z deseti dotazovaných zaměstnanců.⁴⁹ Následující podkapitoly se věnují vybraným kontroverzím spojeným s unijní podporou Palestiny.

2.1 Fond mučedníků

„Víte, kolik platí? Teroristům a jejich rodinám platí ročně asi 350 milionů dolarů. Každý rok. To je asi o něco méně než 10 procent celkového palestinského rozpočtu. To je neuvěřitelné číslo, platí Hakimu Awadovi, teroristovi, který zavraždil tuto krásnou rodinu Ehuda a Ruth Fogelových, jejich tři děti a tříměsíční holčičku, platí tomu vrahovi Hakimu Awadovi. Za celý život dostane dva miliony dolarů. Mám vzkaz pro prezidenta Abbáse. Přestaňte platit teroristům! Protože jaký vzkaz to vysílá palestinským dětem? Říká: vraždi Židy a zbohatni!“⁵⁰

Benjamin Netanjahu, 2018

Pozornost světové veřejnosti dlouhodobě poutá tzv. fond mučedníků. V prvé řadě je ale nutné konstatovat jednu věc: neexistují důkazy o tom, že by byly unijní finanční prostředky vynakládány přímo na tento fond. Na druhou stranu je nutné zopakovat, že finanční prostředky poskytované Evropskou unií na jiné účely v podstatě uvolňují palestinskému vedení ruce k financování podobných projektů.

O co se tedy jedná? „Fond mučedníků“ ve skutečnosti tvoří dva různé fondy. První z nich poskytuje finanční prostředky

rodinám „mučedníků“ – Palestinců zabitých, zraněných nebo zajatých Izraelem. Druhý financuje přímo Palestince uvězněné Izraelem a poskytuje jim různé benefity. Celý koncept se v Palestině dlouhodobě těší velké popularitě.

Prostředky vynakládané na fungování obou fondů se pohybují kolem 300 milionů USD ročně, přičemž o něco vyšší výdaje (zhruba 60 %) jsou vydávány na rodiny „mučedníků“. Pokud bychom vyšli z vynakládané částky ve výši 300 milionů USD, tvořily by celkové výdaje na tyto aktivity přes 7 % ročního rozpočtu Palestinské samosprávy.

A jaké částky jsou v programech poskytovány? V případě vězněných Palestinců jsou odstupňovány podle délky pobytu ve vězení.⁵¹ Údaje z roku 2017 hovoří o měsíčních platbách ve výši 1 400 šekelů (asi 400 USD) v případě doby věznění do tří let, až po měsíční platby ve výši 12 000 šekelů (přes 3 400 USD) v případě věznění nad třicet let. Podpora rodinám podle údajů z roku 2017 zahrnuje jednorázovou platbu ve výši 6 000 šekelů (přes 1 700 USD), základní měsíční platbu 1 400 šekel (asi 400 USD) a různá případná navýšení (na manželku, na dítě apod.).⁵²

47 Answer given by Mr Lenarčič on behalf of the European Commission. *Evropský parlament* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-002253-ASW_EN.pdf.

48 EUROPEAN UNION DIRECT FINANCIAL SUPPORT TO THE PALESTINIAN AUTHORITY. *EUROPEAN COURT OF AUDITORS* [online]. 2013 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr13_14/sr13_14_en.pdf.

49 Faktem je, že původním cílem bylo oslabit hnutí Hamás. Státním zaměstnancům měly být nadále vypláceny platy, pokud se k němu nepřidají.

50 KESSLER, Glenn. Does the Palestinian Authority pay \$350 million a year to 'terrorists and their families'? *Washington Post* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2018/03/14/does-the-palestinian-authority-pay-350-million-a-year-to-terrorists-and-their-families/>.

51 Což příliš nejde dohromady s tezí, že je program určen mj. na podporu Palestinců uvězněných za marginální prohřešky – u nich by bylo možné očekávat kratší trest (a tím pádem nižší podporu).

52 Palestinian Authority: Payments to Terrorists. *Jewish Virtual Library* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://www.jewishvirtuallibrary.org/palestinian-authority-payments-to-terrorists?utm_content=cmp-true#google_vignette.

Podle starší zprávy Světové banky z roku 2007 sloužil fond pro rodiny „mučedníků“ do roku 2003 asi 6 až 7 tisícům rodin. Mezi lety 2004 až 2005 jejich počet vzrostl na více než 10 tisíc rodin. Podle zprávy se zároveň rychle zvyšovaly poskytované prostředky: „Dokonce i průměrné dávky v roce 2004 činily více než 20 % současné hranice chudoby; v roce 2005 to bylo 33 % hranice chudoby.“⁵³ Aktuálnější čísla (2017) hovoří o podpoře 13 000 vězňů a 33 700 rodin.⁵⁴

Existence tohoto fondu každopádně vzbuzuje dlouhodobé kontroverze v zahraničí, a bývá pejorativně označován jako „Pay for Slay“ („placení za zabíjení“). Izraelský premiér Netanjahu jej zase nazval pobídkou k zabíjení.⁵⁵

V roce 2019 bylo v pravidelné zprávě žalobce Mezinárodního trestního soudu zmíněno, že za určitých okolností mohou být podobné platby podle Římského statutu považovány za zločiny.⁵⁶

V USA lze zmínit nedávnou iniciativu 50 kongresmanů (demokratů i republikánů), kteří adresovali dopis ministru zahraničí Antonymu Blinkenovi, v němž jej vyzývají k jednání s palestinskou stranou o úplném ukončení financování programu. Zároveň je nutné připomenout již zmíněný *Taylor Force Act*, na základě kterého Američané neposkytují Palestinské samosprávě žádnou přímou finanční podporu.⁵⁷ K podobným krokům přistoupily i některé další země (Nizozemsko, Austrálie), které odmítají financovat Palestinskou samosprávu přímo a místo toho podporují palestinské obyvatelstvo prostřednictvím neziskových organizací.

Izrael v roce 2018 přijal zákon, který mu umožňuje odečíst od částky, kterou Palestinské samosprávě poskytne za vybrané daně a cla (Izrael pro Palestinskou samosprávu vybírá celní poplatky a daň z přidané hodnoty za zboží dovážené do Palestiny), částku, kterou Palestinská samospráva poskytuje na „fond mučedníků“.⁵⁸

Již citovaná zpráva Světové banky z roku 2007 dovodila, že program není zvláště zaměřen na nejhudší domácnosti a nezdá se být ospravedlnitelným ze sociální ani fiskální perspektivy a označila jej za prostor pro racionalizaci vynakládaných financí.⁵⁹

Podívejme se ale i na konkrétní případy. Netanjahu v jednom ze svých projevů zmínil Hakima Awada – osmnáctiletého teroristu, který v roce 2011 na Západním břehu Jordánu zabil pět členů jedné izraelské rodiny, včetně tří malých dětí. Izraelskými soudy byl odsouzen na doživotí. Awad má nárok na platby ve výši 14 000 USD ročně.⁶⁰

Dalším případem je např. sedmnáctiletý Mohammed Tarayreh, který v roce 2016 ubodal ve spánku izraelskou dívku a následně byl zastřelen. Jeho rodina byla poté oprávněna k získání finančního příspěvku ve výši 350 USD měsíčně.⁶¹

Všechny případy nejsou nepochybně takto jednoznačné. Z fondu skutečně mohou být poskytovány finance pachatelům méně závažných trestných činů, které bychom v závislosti na definice nemuseli nazývat terorismem (případně osobám, u nichž mohou existovat důvodné pochybnosti o dodržování práva na spravedlivý proces při jejich odsouzení). Z fondu by však zároveň neměly být vypláceny prostředky členům Hamásu, který má svůj vlastní fond fungující separátně. Na druhou stranu je zcela nepochybné, že z fondu benefitují i teroristé, případně jejich rodiny.

Závěrem tak lze shrnout, že ačkoliv evropská finanční podpora nesměřuje k fondu mučedníků (nebo pro to alespoň nejsou důkazy), v podstatě umožňuje jeho nerušené fungování. Zároveň nelze příliš očekávat ukončení tohoto programu. Prezident Palestinské samosprávy Mahmúd Abbás v roce 2018 jeho zastavení odmítl a zdůraznil, že „mučedníkům“ a jejich rodinám budou poskytnuty i ty poslední dostupné peníze.⁶²

53 West Bank and Gaza Public Expenditure Review From Crisis to Greater Fiscal Independence (In Two Volumes) Volume II. *World Bank* [online]. 2007 [cit. 2023-12-14], s. 170. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/311981468320951707/pdf/382071GZ0v2.pdf>.

54 The Palestinian Authority's Martyrs Fund. *CJPM* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://assets.nationbuilder.com/cjpm/pages/6689/attachments/original/1680291595/233-EN-The-PAs-Martyrs-Fund-FINAL.pdf?1680291595>.

55 DARAGHMEH, Mohammed a Josef FEDERMAN. Israel puts Palestinians on defensive over 'martyrs' fund'. *The Associated Press* [online]. 2016 [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://apnews.com/11f6ce1ed78943a0afc947e81334cef9/Israel-puts-Palestinians-on-defensive-over-%27martyrs%27-fund%27>.

56 ICC Prosecutor's Annual Report on Preliminary Examination Activities (2019) – Situation in Palestine – Report. *United Nations* [online]. [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://www.un.org/unispal/document/icc-prosecutors-annual-report-on-preliminary-examination-activities-2019-situation-in-palestine-report/>.

57 SCHANZER, Jonathan. No Incentives for Terrorism: U.S. Implementation of the Taylor Force Act and Efforts to Stop 'Pay to Slay'. *Foundation for Defence of Democracies* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.fdd.org/analysis/2023/09/27/no-incentives-for-terrorism-u-s-implementation-of-the-taylor-force-act-and-efforts-to-stop-pay-to-slay/>.

58 HOFFMAN, Gil. Historic anti-Pay for Slay bill passes into law. *Jerusalem Post* [online]. 2018 [cit. 2023-12-08]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Historic-anti-Pay-for-Slay-bill-passes-into-law-561378>.

59 West Bank and Gaza Public Expenditure Review From Crisis to Greater Fiscal Independence (In Two Volumes) Volume II. *World Bank* [online]. 2007 [cit. 2023-12-14], s. 170. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/311981468320951707/pdf/382071GZ0v2.pdf>.

60 KESSLER, Glenn. Does the Palestinian Authority pay \$350 million a year to 'terrorists and their families'? *Washington Post* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2018/03/14/does-the-palestinian-authority-pay-350-million-a-year-to-terrorists-and-their-families/>.

61 KUPERWASSER, Yossi. Continued PA Payments to Terrorists in 2018 Underscore Need to Implement New Israeli Law. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/the-2018-report-on-palestinian-authority-payments-of-salaries-to-terrorists-in-2018/>.

62 Abbas vows to continue stipends to terrorists even with PA's 'last penny'. *Times of Israel* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/abbas-vows-to-continue-stipends-to-terrorists-even-with-pas-last-penny/>.

2.2 UNRWA

S častými kontroverzemi je spojována rovněž UNRWA,⁶³ organizace OSN, které Evropská unie poskytuje pravidelně štědré finanční obnosy. Jak spolupráce funguje? UNRWA přímo provozuje některé instituce (např. školy) a zaměstnává jejich pracovníky. Této organizaci se ovšem nevyhnuly četné skandály. Někdy bývá UNRWA považována za součást problému, který měla vyřešit. Přes její obrovský rozpočet dokáže v zásadě jen udržovat současný stav. Ačkoliv vznikla jako dočasná organizace pro pomoc přibližně 750 tisícům palestinských uprchlíků (1950), dnes služby poskytuje 5,9 milionům uprchlíků, což (bez ohledu na důvody) znamená, že ve své roli selhává.⁶⁴ Situace je rovněž komplikovaná v tom, že o uprchlíky ve světě se obecně stará Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a UNRWA je tak jediný „zvláštní“ úřad pro některé z nich. UNHCR má přitom méně zaměstnanců než UNRWA, přičemž má na starost mnohem více osob.

V roce 2023 Evropská unie poskytla UNRWA finanční příspěvek ve výši 82 milionů EUR. V roce 2022 to bylo 97 milionů EUR. Evropská unie tak představuje třetího největšího donora UNRWA po USA a Německu.⁶⁵

V prosinci 2023 se objevila informace, kterou není možné k datu dokončení této studie přesvědčivě potvrdit, nebo vyvrátit. Novinář Almog Boker informoval o údajném svědectví jedné z obětí únosů ozbrojenci Hamásu. Ta měla vypovědět, že ji na půdě zadržoval (a nechával hladovět) učitel zaměstnaný UNRWA.⁶⁶ Poměrně známým je případ z roku 2008, kdy byl během bombardování Gazy zabit triatřicetiletý Awad al-Qiq – ředitel jedné ze škol provozovaných UNRWA. Vzápětí vyšlo najevo, že byl členem Hamásu, pro který sestavoval bomby. Po útocích z října 2023 oslavovala Rawya Halas, ředitelka jedné z vzdělávacích institucí UNRWA, kterou UNRWA dokonce využila v jednom ze svých videí, jednoho z pachatelů útoků jako hrdinu.⁶⁷ Opakovaně se tak objevují důkazy o tom, že UNRWA zaměstnává jednotlivce spojené s Hamásem, případně jinými radikálními skupinami. Peter Hansen, který UNRWA v letech 1996–2005 vedl, dokonce v roce 2004 řekl následující: „*Jsem si jistý, že na výplatních páskách UNRWA jsou i členové Hamásu, a nevidím*

to jako zločin. Hamás jako politická organizace neznamená, že je každý její člen militantní. Neproověřujeme a nevylučujeme lidi na základě jejich přesvědčení.“ Zároveň dodal, že bez ohledu na přesvědčení požadují po zaměstnancích dodržování standardů a norem OSN pro neutralitu, což ze současného pohledu zní téměř směšně.^{68,69}

Dobře popsáním problémem jsou také učebnice, které UNRWA poskytuje pro svou síť zřizovaných škol. Známý je obrázek z učebnice fyziky, který znázorňuje palestinského chlapce, který střelil z praku na izraelské vojáky – obrázek má ilustrovat úlohu, kdy mají žáci popsat různé fyzikální síly.⁷⁰ Ve školách provozovaných OSN tak dochází k induktraci mládeže a dalšímu roztáčení koloběhu násilí.

Evropský parlament ve svém doporučení ze dne 12. července 2023 doporučil představitelům Evropské unie mj. aby „*vyjádřili politování nad problematickým a nenávisným obsahem palestinských školních učebnic a studijních materiálů, který dosud nebyl odstraněn; zdůraznili, že vzdělávání a přístup žáků k mírumilovným a nestranným učebnicím mají zásadní význam, zejména v souvislosti s rostoucím zapojením dospívajících do teroristických útoků; zdůraznili, že finanční podpora EU pro Palestinskou správu v oblasti vzdělávání by měla být poskytována pouze pod podmínkou, že obsah učebnic bude sladěn s normami UNESCO, jak rozhodli ministři školství EU v Paříži dne 17. března 2015, že všechny antisemitské odkazy budou vypuštěny a že budou odstraněny příklady podněcující nenávist a násilí, jak opakovaně požadují usnesení připojená k rozhodnutím o udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtové roky 2016, 2018, 2019 a 2020; požádali proto Komisi, aby důkladně prověřila, zda Palestinská správa urychleně mění celý rozsah vzdělávacího programu.*“

Kontroverze dokonce v roce 2018 vedly k tomu, že Trumpova administrativa zastavila veškeré americké příspěvky poskytované do UNRWA. Tento měl palestinské lídry rovněž přivést zpět k jednacímu stolu, a to za Trumpových podmínek. Trumpovo opatření každopádně příliš dlouho nepřežilo jeho prezidentství.

63 Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (anglicky: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East*).

64 PALESTINE REFUGEES. *UNRWA* [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://www.unrwa.org/palestine-refugees>.

65 The European Union contributes EUR 82 million to UNRWA in 2023 and reaffirms commitment to support Palestine refugees . *The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA)* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://www.eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/european-union-contributes-eur-82-million-unrwa-2023-and-reaffirms-commitment-support-palestine_en?s=206. Podle UNRWA jsou částky mírně odlišné. Navíc se jedná pouze o příspěvky do programového rozpočtu, nikoliv celkové příspěvky. Výsledné částky jsou tak pravděpodobně o něco vyšší.

66 UNRWA fact-checked after calling report about hostage 'unsubstantiated'. *Jerusalem Post* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/article-776284>.

67 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ogSm-nif8BY>.

68 Canada looking at UN agency over Palestinian connection. *CBC* [online]. 2004 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/news/world/canada-looking-at-un-agency-over-palestinian-connection-1.506576>.

69 Administrativa George Bushe ml. tehdy po ostrých protestech zabránila jeho opětovnému jmenování do funkce, a Hansen tak v roce 2005 ve své funkci skončil.

70 BŘEŠŤAN, Robert. Vláda Hamásu má čas na teror. Nemocnice, školy i jídlo platí OSN. *Hlidací pes* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://hlidacipes.org/vladnuti-hamasu-jako-priprava-na-teror-nemocnice-skoly-i-jidlo-plati-osn/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu.

Současná administrativa prezidenta Joea Bidena v dubnu 2021 rozhodnutí zvrátila a vrátila se k poskytování finanční podpory – byť na o něco nižší úroveň, než tomu bylo v roce 2017 (v roce 2017 šlo o 365 mil. USD, v roce 2022 šlo o 344 mil. USD).⁷¹ Spojené

státy se přesto znovu staly největším podporovatelem UNRWA.⁷² V lednu 2024 však po informacích o zapojení zaměstnanců UNRWA do říjnových útoků financování opět zastavily, vzápětí se k nim přidala např. Británie, Finsko nebo Itálie.

2.3 Případ Mohammada el-Halabiho

Mohammad el-Halabi, bývalý ředitel gazské pobočky křesťanské humanitární organizace *World Vision International*, byl v roce 2022 izraelským soudem za údajné převádění finančních prostředků organizace směrem k Hamásu odsouzen k 12 letům vězení. El-Halabi byl uznán vinným z terorismu (usvědčující důkazy nebyly soudem jako utajované dokumenty zveřejněny). Podle obvinění el-Halabi poskytoval finanční prostředky na podporu sítě tunelů Hamásu, které jsou používány při útocích proti Izraeli.⁷³

Kontroverze ohledně případu vyvolaly diskuse o tom, zda nebyl politicky motivován a zda obvinění nebyla využita k narušení humanitární pomoci směřující k Palestincům. Po zatčení el-Halabiho v roce 2016 World Vision zahájila nezávislý audit, který nenašel důkazy o nesprávném jednání. El-Halabi se měl

k činu přiznat, jeho právník však tvrdí, že toto přiznání mohlo být vynuceno.

Evropská unie podporuje projekty World Vision International v Západním břehu Jordánu, což je oblast, která zahrnuje i Gazu. Například v roce 2020 spustila World Vision spolu s organizací *War Child* projekt s názvem „SAFE“, který je financován Evropskou unií. Tento osmnáctiměsíční projekt, podpořený sumou 500 000 EUR z humanitárního fondu EU, se zaměřuje na zvýšení bezpečného přístupu ke školám a poskytování psychosociální podpory dětem v Západním břehu Jordánu, v oblastech včetně Gazy. Projekt „SAFE“ má za cíl podporovat děti ovlivněné konfliktem, nejistotou a pandemií COVID-19 v 50 školách a komunitách.⁷⁴

2.4 Rakety z vodovodního potrubí

Debatu ohledně potenciálního zneužívání rozvojové a humanitární pomoci otevřel britský deník *Telegraph*. Ten vypočetl, že Evropská unie za poslední dekádu podpořila výstavbu 30 mil vodovodního potrubí a že investovala do vodovodních projektů téměř 100 milionů EUR. Zároveň upozornil, že materiály použité pro výstavbu těchto projektů mohly být využity pro výrobu improvizovaných zbraní.⁷⁵

Hamás, ve svém vojenském křídle (Brigády Izz ad-Dína al-Kassáma), skutečně využívá vodovodní potrubí pro výrobu raket. Vyplývá to alespoň z videa,⁷⁶ ve kterém jsou vidět členové Hamásu, jak vykopávají vodovodní potrubí v Gaze a používají je k výrobě raket, které jsou následně vypouštěny proti izraelským městům. Tato praxe prokazuje schopnost Hamásu vyrábět

zbraně z dostupných materiálů, včetně materiálů určených pro civilní infrastrukturu.

Souvisí to nějak s podporou ze strany Evropské unie? Žádné přímé důkazy o tom neexistují. Členové Hamásu na odkazovaném videu vykopávají vodovodní potrubí. Evropská unie v Pásmu Gazy financovala mj. výstavbu vodovodní infrastruktury. Nelze však automaticky říct, že jí financované vodovodní potrubí je právě to, které bylo použito na výrobu raket.

Debatu každopádně ukazuje, že Hamás dokáže i rozvojovou podporu a civilní infrastrukturu využívat ke svým vojenským účelům – s čímž ostatně souvisí i časté umístování zbraňových systémů a základen do blízkosti objektů, jako jsou nemocnice nebo školy.

71 2022 Pledges to UNRWA's Programmes (Cash and In-kind) - Overall Donor Ranking as 31 Dec 2022 In USD. *UNRWA* [online]. 2022 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/overall_donor_ranking_2022.pdf.

72 SPETALNICK, Matt, FARRELL, Stephen. U.S. restores assistance for Palestinians, to provide \$235 million in aid. *Reuters* [online]. 2021 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2BU2XS/>.

73 RUBIN, Shira. Israel sentences Gaza aid worker convicted of funding Hamas to 12 years. *Washington Post* [online]. 2020 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/08/30/israel-gaza-halabi-world-vision/>.

74 World Vision launches 'SAFE' project in West Bank with EU Humanitarian Aid. *World Vision* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.wvi.org/stories/jerusalem-west-bank-gaza/world-vision-launches-safe-project-west-bank-eu-humanitarian-aid>.

75 BARNES, Joe. EU funded water pipelines despite Hamas boast it could turn them into rockets. *The Telegraph* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/10/10/eu-funded-water-pipelines-hamas-rockets/>.

76 Dostupné z: <https://x.com/Natsecjeff/status/1397186381756125184?s=20>.

2.5 Snahy o revizi poskytování pomoci

Nejen v posledních letech se pravidelně objevují snahy o určitý způsob revize podpory poskytované Palestincům. Tyto snahy zdaleka nedosáhly rozsahu opatření provedených ve Spojených státech Trumpovou administrativou, přesto však signalizují možné změny.

V roce 2021 Izrael prohlásil šest palestinských neziskových organizací za teroristické. Tento krok byl učiněn 22. října 2021, kdy takto izraelské ministerstvo obrany označilo následující organizace – Al-Haq, Svaz palestinských ženských výborů, Institut Addameer, Výzkumné a vývojové centrum Bisan, Mezinárodní obrana dětí a Svaz zemědělských pracovních výborů. Toto označení umožňuje izraelským úřadům zavřít jejich kanceláře, zabavit jejich majetek a zatknout a uvěznit jejich členy. Izrael obvinil tyto organizace z toho, že jsou krytím pro Lidovou frontu pro osvobození Palestiny, která je na americkém a evropském seznamu teroristických organizací. V reakci na to Evropská unie pozastavila financování dvou z těchto organizací, konkrétně Al-Haq a Svazu zemědělských pracovních výborů, dokud nebude situace vyjasněna. Tento krok byl kritizován organizacemi na ochranu lidských práv, jako jsou Human Rights Watch a Amnesty International, které uvedly, že toto rozhodnutí je útokem izraelské vlády na mezinárodní hnutí za lidská práva a ohrožuje činnost nejvýznamnějších palestinských občanských organizací. Evropská komise po ročním pozastavení financování prostředky uvolnila, protože nenašla žádné nesrovnalosti nebo důkazy o zneužívání prostředků.⁷⁷

V roce 2022 došlo k pozdržení části plateb na základě podmíněného režimu zavedeného maďarským eurokomisařem Olivérem Várhelyem. Ten předložil návrh, aby palestinské autority provedly úpravy ve vzdělávacích učebnicích, které byly podezřelé z obsahu obsahujícího antisemitské prvky a provokativní výrazy. Jeho návrh se tehdy setkal s velkým odporem. Svůj nesouhlas s ním vyjádřili tři frakce Evropského parlamentu (Sociální demokraté, Levice a Zelení) a postavila se proti němu i většina členských států.⁷⁸

Prozatím největší diskuze o pozastavení unijní pomoci nebo její zásadní revizi se odehrála po útocích Hamásu na začátku října 2023. Vzápětí po útocích oznámil člen Evropské komise Olivér Várhelyi, že Evropská komise mj. přezkoumá celé portfolio rozvojové pomoci ve výši 691 milionů EUR poskytované Palestině, ale především pozastaví veškeré platby. Jeho prohlášení platilo jen několik hodin, než bylo dementováno a oznámeno, že se kontrola obejde bez nutnosti pozastavení plateb.

Přezkum financování proběhl ve dvou krocích. V první fázi byl vytvořen seznam nerealizovatelných projektů (především velkých infrastrukturních investic v Gaze), které nejsou v současné situaci proveditelné. Hodnota těchto projektů přesáhla 75 milionů EUR. Ve druhé fázi Komise provedla v součinnosti s partnery revizi kontrolních mechanismů, přičemž zavedla některá nová opatření – jako např. zavedení „doložek proti podněcování“ do všech nových smluv (zjevně se tím myslí doložky určené proti podněcování k nenávisti, případně antisemitismu). Informace byly vyžádány od všech příjemců financí a zároveň byly vyzvány k vyjádření organizace, obviněné ze šíření nenávisti a podněcování k násilí, přičemž jim mají být platby poskytnuty až po podání uspokojivého vysvětlení. Celý přezkum měl poměrně široký záběr, přezkoumáno bylo financování poskytované Palestinské samosprávě, UNRWA atd. Kontrola se netýkala poskytování humanitární pomoci.⁷⁹

Deutsche Welle zároveň přinesl informace o plánovaných zpřísněných kontrolách financování EU s cílem zajistit, aby nedocházelo k podněcování k nenávisti a antisemitismu ze strany příjemců pomoci. Tento zdroj uvádí, že Evropská komise hodlá v budoucnu podmínit rozvojovou pomoc přísnějšími kontrolami. Plánované kontroly mají zahrnovat ověřování, zda organizace poskytující pomoc nevyjadřují „provokativní“ nebo antisemitské postoje, a také zda rodiny, které žádají o podporu od EU, nevyjadřují nenávistné projevy. Tato pravidla se dříve vztahovala pouze na hlavy rodin, nyní by se měla rozšířit i na další členy rodin.⁸⁰

77 BAKER, Alan a Lea BILKE. Israel's Designation of Six Terrorism-Linked NGOs Was in Full Accordance with International Law. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2021 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/israels-designation-of-six-terrorism-linked-ngos-was-in-full-accordance-with-international-law/>
 'Unfounded allegations': EU resumes funding of Palestinian NGOs. *Al Jazeera* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2022/6/30/ho-suspensions-eu-resumes-funding-of-palestinian-ngos>.

78 Brussels to 'rapidly' release delayed EU funds for Palestinian schools and hospitals. *Euronews* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/06/13/brussels-expected-to-shortly-release-delayed-eu-funds-for-palestinian-schools-and-hospital>.

79 The Commission finalises the review of EU aid to Palestine. *European Commission* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/commission-finalises-review-eu-aid-palestine-2023-11-21_en.

80 RIEGERT, Bernd. EU: Hamas did not siphon off development aid. *Deutsche Welle* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/hamas-did-not-siphon-off-development-aid/a-67525454>.

unrwa
الأونروا

---

the un agency for
palestine refugees

وكالة الأمم المتحدة
للاجئين الفلسطينيين

Kontroverzím se nevyhnula ani UNRWA, organizace OSN, které EU každoročně posílá štědré obnosy.

Zdroj: UNRWA, Public domain, via Wikimedia Commons

3

EXECUTIVE SUMMARY

- Pozice Evropské unie se v případě podpory Palestinců jeví jako příliš idealistická a nekritická. Evropská unie investovala do Palestiny a Palestinců od roku 2008 částku ve výši přibližně 1 miliardy USD. Její hlavní cíl však přes veškerou podporu demokratizace, lidských práv a občanské společnosti nebyl splněn, ba samostatný demokratický palestinský stát je dnes možná vzdálenější než kdy dříve. Evropská unie by také měla směřovat ke snížení svého podílu na celkové pomoci Palestině, protože situace, kdy se podílí na celkovém objemu podpory 60 %, není žádoucí.
- Evropská unie vytvořila pro podporu Palestinců systém, který má předcházet riziku zneužití. Přesto se jej však dotýkají některé kontroverze a otazníky a je zřejmé, že riziko zneužití poskytovaných prostředků není nikdy možné zcela vyloučit. Je nutné vzít v potaz i skutečnost, že jakákoliv podpora směřující do Gazy umožňuje Hamásu investice do zbrojení a dalších nežádoucích aktivit.
- Evropská unie a její politická reprezentace musí na druhou stranu pragmaticky postupovat tak, aby více nedestabilizovala region. Finanční a humanitární podpora představuje totiž jeden z mála efektivních nástrojů, kterými v izraelsko-palestinském konfliktu disponuje.
- Česká republika by v případě, že se rozhodne poskytovat podporu Palestincům, měla zvolit takovou cestu, na níž bude kontrola vynakládání prostředků v její režii. Příkladem může být podpora poskytovaná v minulosti Českou rozvojovou agenturou. Podpora by měla ideálně směřovat k zapojení českých firem a vytváření oboustranné spolupráce.
- Česká pozice musí být formována s přihlédnutím k tradičně výborným vztahům s Izraelem. Česká republika může rovněž na evropské půdě využít hlasovací koalice s dalšími proizraelsky laděnými členskými státy, jako je např. Rakousko nebo Maďarsko.

Komisař Olivér Várhelyi na začátku října 2023 oznámil omezení poskytování pomoci Palestině.

Zdroj: European Parliament from EU, CC BY 2.0, via Wikimedia Commons

4

ZÁVĚR

Situace týkající se financování (a podpory celkově) Palestiny ze strany Evropské unie je složitá a vyžaduje opatrnost. Finanční prostředky jsou důležitým nástrojem, který EU umožňuje udržet si vliv v regionu prostřednictvím soft-power. Evropská unie nemá stejnou pozici jako Spojené státy, které disponují větší schopností zaručit výsledky izraelsko-palestinských dohod. Pokud by EU snížila nebo zastavila finanční toky, mohla by ohrozit svou pozici v regionu. Data ukazují, že většina Palestinců má pozitivní pohled na EU (53 %), a že zároveň nesilnějším důvodem pro tento pozitivní pohled je právě existence rozsáhlé podpory.⁸¹

Tato studie nenabízí definitivní odpovědi na otázku, zda by takové rozhodnutí bylo správné, ale poukazuje na potenciální rizika. Důležité je také zvážit možnost, že zastavení pomoci by mohlo v Palestině vyvolat humanitární krizi a následný nárůst počtu uprchlíků směřujících do Evropy.

Zároveň je klíčové, aby EU a její členské státy posílily kontrolní mechanismy financování a využily svůj vliv k prošetření kontroverzí, případně k zastavení financování problematických programů, jako je Fond mučedníků. V každém případě je důležité brát v úvahu nejen okamžité dopady na palestinskou ekonomiku a obyvatelstvo, ale i dlouhodobé cíle a strategie EU v této oblasti.

Při jakémkoli budoucím rozhodnutí by měla Evropská unie pokračovat ve sledování situace, aktivně spolupracovat s mezinárodními partnery a věnovat pozornost perspektivě dlouhodobého míru a stability na Blízkém východě. Je nezbytné, aby EU zůstala ostražitá a v reakci na měnící se geopolitické okolnosti flexibilní a zároveň si zachovala své základní hodnoty a zásady, které ji vedou v její zahraniční politice a rozvojové spolupráci. Tato vyváženost je klíčová pro udržení důvěry a respektu mezi všemi zúčastněnými stranami a pro dosažení mírových a stabilních řešení konfliktů v regionu. Evropská unie v této oblasti vyvinula poměrně velké úsilí a dosáhla některých úspěchů – mj. se jí podařilo na různých fórech rozvinout spolupráci s Izraelem. Na druhou stranu některými kroky podkopávala jeho pozici a příliš nekriticky podporovala Palestince. Musí si vytvořit realistickou pozici, která bude vycházet z vědomí, že zlepšení životní úrovně obyvatel pásma Gazy bude možné jen při likvidaci Hamásu a celkové demilitarizaci.

Je nutné také zdůraznit, že existují návrhy alternativní podpory Palestinců. Některé zahrnují vytvoření průmyslových zón na periferii Gazy, mimo dosah Hamásu, výstavbu recyklačních zařízení a vodních desalinizačních stanic. Tento přístup by mohl vytvořit tisíce pracovních míst a zároveň umožnit bezpečnostní kontrolu Izraele. Navrhováno je také vybudování umělého ostrova s přístavem a infrastrukturou pro mezinárodní obchod.⁸²

81 Zde je nutné uvést, že v rámci regionu mají pozitivnější pohled na EU třeba obyvatelé Jordánska či Libanonu – a to i bez obrovské finanční a materiální podpory. Opinion Poll 2022 – Palestine (factsheet). *EU Neighbours South* [online]. 2022 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://south.euneighbours.eu/publication/opinion-poll-2022-palestine-factsheet/>.

82 LEITER, Yechiel M. How to Boost Gaza's Economy without Boosting Hamas: Give Gazans the Opportunity to Secure Jobs, Water, Electricity. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://jcpa.org/how-to-boost-gazas-economy-without-boosting-hamas-give-gazans-the-opportunity-to-secure-jobs-water-electricity/>.

Šéf evropské diplomacie Josep Borrell vystupuje od začátku krize jako zastánce další spolupráce s Palestinci.

Ministry of the Presidency. Government of Spain (Attribution or Attribution), via Wikimedia Commons

ZDROJE

- 8 European countries demand Israel pay for West Bank structures it destroyed. *The Times of Israel* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/8-european-countries-demand-israel-pay-for-west-bank-structures-it-destroyed/>
- 2021 Pledges towards UNRWA's Programmes as 31 December 2021 In USD. *UNRWA* [online]. 2021 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/list_of_2021_pledges_by_all_donors.pdf
- 2022 Pledges to UNRWA's Programmes (Cash and In-kind) – Overall Donor Ranking as 31 Dec 2022 In USD. *UNRWA* [online]. 2022 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/overall_donor_ranking_2022.pdf
- 2022 Pledges to UNRWA's Programmes (Cash and In-kind) – TOP 20 Donors as 31 December 2022 In USD. *UNRWA* [online]. 2023 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/top_20_donors_2022_overall_ranking.pdf
- Abbas vows to continue stipends to terrorists even with PA's 'last penny'. *Times of Israel* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/abbas-vows-to-continue-stipends-to-terrorists-even-with-pas-last-penny/>
- ABU TOAMEH, Khaled. The Palestinian Authority's Corruption and Its Impact on the Peace Process. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2023 [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://jcpa.org/article/the-palestinian-authoritys-corruption-and-its-impact-on-the-peace-process/>
- Answer given by Mr Lenarčič on behalf of the European Commission. *Evropský parlament* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-002253-ASW_EN.pdf
- BAKER, Alan a Lea BILKE. Israel's Designation of Six Terrorism-Linked NGOs Was in Full Accordance with International Law. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2021 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/israels-designation-of-six-terrorism-linked-ngos-was-in-full-accordance-with-international-law/>
- BAKER, Alan. How Norway and EU Are Undermining the Oslo Accords. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/article/how-norway-and-eu-are-undermining-the-oslo-accords/>
- BARNES, Joe. EU funded water pipelines despite Hamas boast it could turn them into rockets. *The Telegraph* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/10/10/eu-funded-water-pipelines-hamas-rockets/>
- BECKER, Markus. Interview with Israel's EU Ambassador We Can and We Will Wipe Out Hamas. *Spiegel International* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/international/world/interview-with-israel-s-eu-ambassador-haim-regev-we-can-and-we-will-wipe-out-hamas-a-348e08a3-ae46-48ad-a3a3-7bb8e02e931a>
- Brussels to rapidly release delayed EU funds for Palestinian schools and hospitals. *Euronews* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/06/13/brussels-expected-to-shortly-release-delayed-eu-funds-for-palestinian-schools-and-hospital>
- BŘEŠŤAN, Robert. Vláda Hamásu má čas na teror. Nemocnice, školy i jídlo platí OSN. *Hlídací pes* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://hlidacipes.org/vladnuti-hamasu-jako-priprava-na-teror-nemocnice-skoly-i-jidlo-plati-osn/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu
- „Bylo by správné pozastavit platby.“ Fiala jde v otázce financí pro Palestinu proti Evropské komisi. *Forum24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/bylo-by-spravne-pozastavit-platby-fiala-jde-v-otazce-financi-pro-palestinu-proti-evropske-komisi>
- Canada looking at UN agency over Palestinian connection. *CBC* [online]. 2004 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/news/world/canada-looking-at-un-agency-over-palestinian-connection-1.506576>
- Commission launches PEGASE – a new mechanism to support the Palestinian people. Tisková zpráva Evropské komise z 25. 1. 2008. Dostupné z: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-195504/>
- ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: proč vznikl a kam směřuje klíčový blízkovýchodní konflikt*. 5. aktualizované vydání. Brno, 2022. ISBN 978-80-7485-254-1, s. 260–262.
- ČRA podporuje projekt zaměřený na pomoc palestinským ženám podnikajícím v kosmetice. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2020 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/cra-podporuje-projekt-zamereny-na-pomoc-palestinskym-zenam-podnikajcim-v-kosmetice/>
- DARAGHMEH, Mohammed a Josef FEDERMAN. Israel puts Palestinians on defensive over 'martyrs' fund'. *The Associated Press* [online]. 2016 [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://apnews.com/11f6ce1ed78943a0afc947e-81334cef9/Israel-puts-Palestinians-on-defensive-over-%27martyrs%27-fund%27>
- DETSCH, Jack. Israel Calls on a Divided Europe for Backup. *Foreign Policy* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2023/10/11/israel-gaza-hamas-war-european-union-aid-qatar/>

- DIKER, Dan. The EU's Secret Palestinian Building Plan for Area C. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2022 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/the-eus-secret-palestinian-building-plan-for-area-c/>
- DOHNAL, Nikolas, HAVELKA, Kryštof. Dva pohledy na konflikt o Svatou zemi: mezi českým realismem a evropským idealismem. *New Direction* [online]. 2018 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://newdirection.online/2018-publications-pdf/ND-Havelka-Dohnal-web.pdf>
- Dotace pro Palestinu (poskytnuté informace dle zákona 106/1999 Sb.). *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocn_i_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/dotace_pro_palestinu.html
- ELBAGIR, Nima a kol. Qatar sent millions to Gaza for years – with Israel's backing. Here's what we know about the controversial deal. *CNN* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2023/12/11/middleeast/qatar-hamas-funds-israel-backing-intl/index.html>
- EU contributes €105 million to the Temporary International Mechanism for the Palestinians. Tisková zpráva Evropské komise z 16. 5. 2006.
- EU financial assistance to Palestine. *European Parliamentary Research Service* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://epthinktank.eu/2023/12/04/eu-financial-assistance-to-palestine/>
- European Joint Strategy in support of Palestine 2021-2024. *AICS – Gerusalemme* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://gerusalemme.aics.gov.it/wp-content/uploads/2022/01/A-European-Joint-Strategy-2021-2024.pdf>
- EUROPEAN UNION DIRECT FINANCIAL SUPPORT TO THE PALESTINIAN AUTHORITY. *EUROPEAN COURT OF AUDITORS* [online]. 2013 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr13_14/sr13_14_en.pdf
- EU-Southern Mediterranean cooperation through Erasmus+. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/assets/eac/erasmus-plus/factsheets/regional/south-med-regional-erasmus-plus-2020.pdf>
- FANTA, Alexander a Ada HOMOLOVÁ. Where does Europe's aid to Palestinians come from and where does it end up? *Follow the Money* [online]. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.ftm.eu/articles/eu=-money-to-palestine?share=BtMnh8hFbPMIYV3wqw7AzMDqFtk%2FaDChGMor-2CXOUjiM8mGdh3gY1bcRMSltP8g%3D>
- ICC Prosecutor's Annual Report on Preliminary Examination Activities (2019) – Situation in Palestine – Report. *United Nations* [online]. [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://www.un.org/unispal/document/icc-prosecutors-annual-report-on-preliminary-examination-activities-2019-situation-in-palestine-report/>
- Israel. *European Commission* [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/europe-world/international-cooperation/association-horizon-europe/israel_en
- Israel ranking 2023 based on voting records. *European Coalition for Israel* [online]. 2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.ec4i.org/israel-ranking-2023/>
- International Monetary Fund. Middle East and Central Asia Dept. West Bank and Gaza: Selected Issues. *IMF Staff Country Reports* [online]. 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2023/327/article-A001-en.xml>
- Izraelský prezident vyzývá EP o pomoc při budování důvěry na Blízkém východě: tisková zpráva. *Evropský parlament* [online]. 2016 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/izrael-a-palestina/20160622IPR33210/izraelsky-prezident-vyzyva-ep-o-pomoc-pri-budovani-duvery-na-blizkem-vychode>
- Jordan donates US\$ 4.3 million in support of Palestine refugees and UNRWA operations in the Gaza Strip [EN/AR]. *Reliefweb* [online]. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/jordan-donates-us-43-million-support-palestine-refugees-and-unrwa-operations-gaza-strip-enar>
- HOFFMAN, Gil. Historic anti-Pay for Slay bill passes into law. *Jerusalem Post* [online]. 2018 [cit. 2023-12-08]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Historic-anti-Pay-for-Slay-bill-passes-into-law-561378>
- HÜBSCHEROVÁ, Tereza. Vrecionová: Posílání financí do Gazy je opak toho, co by EU měla dělat. Vymstí se nám to. *Forum24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/vrecionova-posilani-financi-do-gazy-je-opak-toho-co-by-eu-mela-delat-vymsti-se-nam-to>
- KESSLER, Glenn. Does the Palestinian Authority pay \$350 million a year to 'terrorists and their families'? *Washington Post* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2018/03/14/does-the-palestinian-authority-pay-350-million-a-year-to-terrorists-and-their-families/>
- KRISTEN, Vojtěch. Debata o evropském „trojnásobení pomoci Gaze“ zastínila to podstatné: kde končí finance palestinského „fondu mučedníků“? *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.info.cz/nazory/debata-o-evrospkem-ztrojnasobeni-pomoci-gaze-zastinila-to-podstatne-mimo-jine-i-penize-ktere-plynou-do-palestinskeho-fondu-mucedniku>
- KONEČNÝ, Martin. Why EU's €18m for Israel undermines peace. *Euobserver* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://euobserver.com/opinion/157767>
- KOVANDA, Lukáš. EU zasypává Gazu miliardami. Palestině poslala desetkrát víc než Česku. *Echo24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/H6q5B/komentar-penize-pro-palestinu-eu-zasypana-gazu-miliardami>
- KUPERWASSER, Yossi. Continued PA Payments to Terrorists in 2018 Underscore Need to Implement New Israeli Law. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2018 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://jcpa.org/the-2018-report-on-palestinian-authority-payments-of-salaries-to-terrorists-in-2018/>

- LEITER, Yechiel M. How to Boost Gaza's Economy without Boosting Hamas: Give Gazans the Opportunity to Secure Jobs, Water, Electricity. *Jerusalem Center for Public Affairs* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://jcpa.org/how-to-boost-gazas-economy-without-boosting-hamas-give-gazans-the-opportunity-to-secure-jobs-water-electricity/>
- MCMURTRY, Alyssa. Spain to boost aid to Palestine amid conflict. *Anadolu Agency* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/europe/spain-to-boost-aid-to-palestine-amid-conflict/3015900>
- National Development Plan* [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: https://andp.unescwa.org/sites/default/files/2021-06/National%20Development%20Plan%202021-2023_English.pdf
- Opinion Poll 2022 – Palestine (factsheet). *EU Neighbours South* [online]. 2022 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://south.euneighbours.eu/publication/opinion-poll-2022-palestine-factsheet/>
- Palestina. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/zeme/palestinska-autonomni-uzemi/>
- PALESTINE REFUGEES. *UNRWA* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.unrwa.org/palestine-refugees>
- Palestinian Authority: Payments to Terrorists. *Jewish Virtual Library* [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://www.jewishvirtuallibrary.org/palestinian-authority-payments-to-terrorists?utm_content=cmp-true#google_vignette
- Palestinská autonomní území. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2010_2017/pau/index.html
- Parlament vyzývá Spojené státy, aby přehodnotily zastavení finanční podpory palestinským uprchlíkům. *Evropský parlament* [online]. 2018 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/izrael-a-palestina/20180208STO97401/palestina-ep-vyzval-usa-k-prehodnoceni-sveho-rozhodnuti-zastavit-financni-pomoc>
- Plán činnosti a rozpočtu České rozvojové agentury na rok 2020. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2020 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Pl%C3%A1n-%C4%8Dinnosti-%C4%8CRA-na-rok-2020.pdf>
- RIEGERT, Bernd. EU: Hamas did not siphon off development aid. *Deutsche Welle* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/eu-hamas-did-not-siphon-off-development-aid/a-67525454>
- RUBIN, Shira. Israel sentences Gaza aid worker convicted of funding Hamas to 12 years. *Washington Post* [online]. 2020 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/08/30/israel-gaza-halabi-world-vision/>
- SCHANZER, Jonathan. No Incentives for Terrorism: U.S. Implementation of the Taylor Force Act and Efforts to Stop 'Pay to Slay'. *Foundation for Defence of Democracies* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.fdd.org/analysis/2023/09/27/no-incentives-for-terrorism-u-s-implementation-of-the-taylor-force-act-and-efforts-to-stop-pay-to-slay/>
- SHROCK, Jonah, Gabriel EPSTEIN a David MAKOVSKY. Responding to the PA's Mounting Fiscal Crisis. *The Washington Institute for Near East Policy* [online]. 2022 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/responding-pas-mounting-fiscal-crisis>
- ŠAMANOVÁ, Dáša. Fiala jde proti Evropské komisi: Platby Palestincům by měla pozastavit. *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-fiala-jde-proti-evropske-komisi-platby-palestincum-by-mela-pozastavit-40446386>
- ŠELIGA, Vojtěch. Spor o podporu Palestiny: Vraždí za peníze EU, zuří Kalousek. Pomáháme umírněným, říká Peksa. *CNN Prima News* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/eu-by-mela-omezit-financovani-palestiny-vyzvaji-politici-podporujeme-umirnene-brani-peksa-414257>
- SPETALNICK, Matt, FARRELL, Stephen. U.S. restores assistance for Palestinians, to provide \$235 million in aid. *Reuters* [online]. 2021 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2BU2XS/>
- ŠVAMBERK, Alex. Hamás má obrovský rozpočet. Kde bere tolik peněz? *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-odkud-ma-hamas-penize-a-jak-se-dostavaji-do-izolovaneho-pasma-gazy-40454067>
- The Commission finalises the review of EU aid to Palestine. *European Commission* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/commission-finalises-review-eu-aid-palestine-2023-11-21_en
- The European Union contributes EUR 82 million to UNRWA in 2023 and reaffirms commitment to support Palestine refugees . The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA) [online]. 2023 [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://www.eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/european-union-contributes-eur-82-million-unrwa-2023-and-reaffirms-commitment-support-palestine_en?s=206
- THE EUROPEAN UNION'S PEGASE MECHANISM: AT THE SERVICE OF THE PALESTINIAN POPULATION, OPEN TO ALL DONORS. *European Commission Technical Assistance Office* [online]. 2009 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: https://unispa.un.org/pdfs/EUpegase_DonorGuide.pdf
- The Palestinian Authority's Martyrs Fund. *CJPME* [online]. 2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://assets.nation-builder.com/cjpme/pages/6689/attachments/original/1680291595/233-EN-The-PAs-Martyrs-Fund-FINAL.pdf?1680291595>
- UNRWA fact-checked after calling report about hostage 'unsubstantiated'. *Jerusalem Post* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/article-776284>

West Bank and Gaza Public Expenditure Review From Crisis to Greater Fiscal Independence (In Two Volumes) Volume II. *World Bank* [online]. 2007 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/311981468320951707/pdf/382071GZ0v2.pdf>

World Vision launches 'SAFE' project in West Bank with EU Humanitarian Aid. *World Vision* [online]. 2020 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.wvi.org/stories/jerusalem-west-bank-gaza/world-vision-launches-safe-project-west-bank-eu-humanitarian-aid>

Zmatek kolem dotací EU pro Palestinu. Česko pomoc zrušilo před šesti lety. *Echo24* [online]. 2023 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HL3Nv/zpravy-svet-hamas-eu-pozasatvuje-rozvojovou-pomoc-humanitarni-ne-cesko-neposila-penize-sest-let>

newdirection.online @europeanreform

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament. The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.